

Drukte in de financiële verhouding

Famo Utrecht, 30 september 2016

Gijs Oskam, VNG/Gemeentefinanciën

Programma

- Vormgeving van deze presentatie
- De accressen en meer
- Mythes en misverstanden in de financiële verhouding

Accressen en meer

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Brandbrief uit Gouda (2015)

Reportage Lokaal protest

Nieuw: wethouder pikt het niet meer,
‘Het rijk is veel
... en dat
komt nu

We moesten van
Plasterk onverwacht
2 miljoen euro
inleveren op de
begroting

Interview Jan de Laat Wethouders van financiën klagen.
„Je bent als een kind dat minder zakgeld krijgt.”

Het is hoogst ongebruikelijk, maar wethouders protesteren massaal tegen de door het Rijk opgelegde bezuinigingen. Hoe een bestuurder uit ‘armlastig’ Gouda hen op de been kreeg.

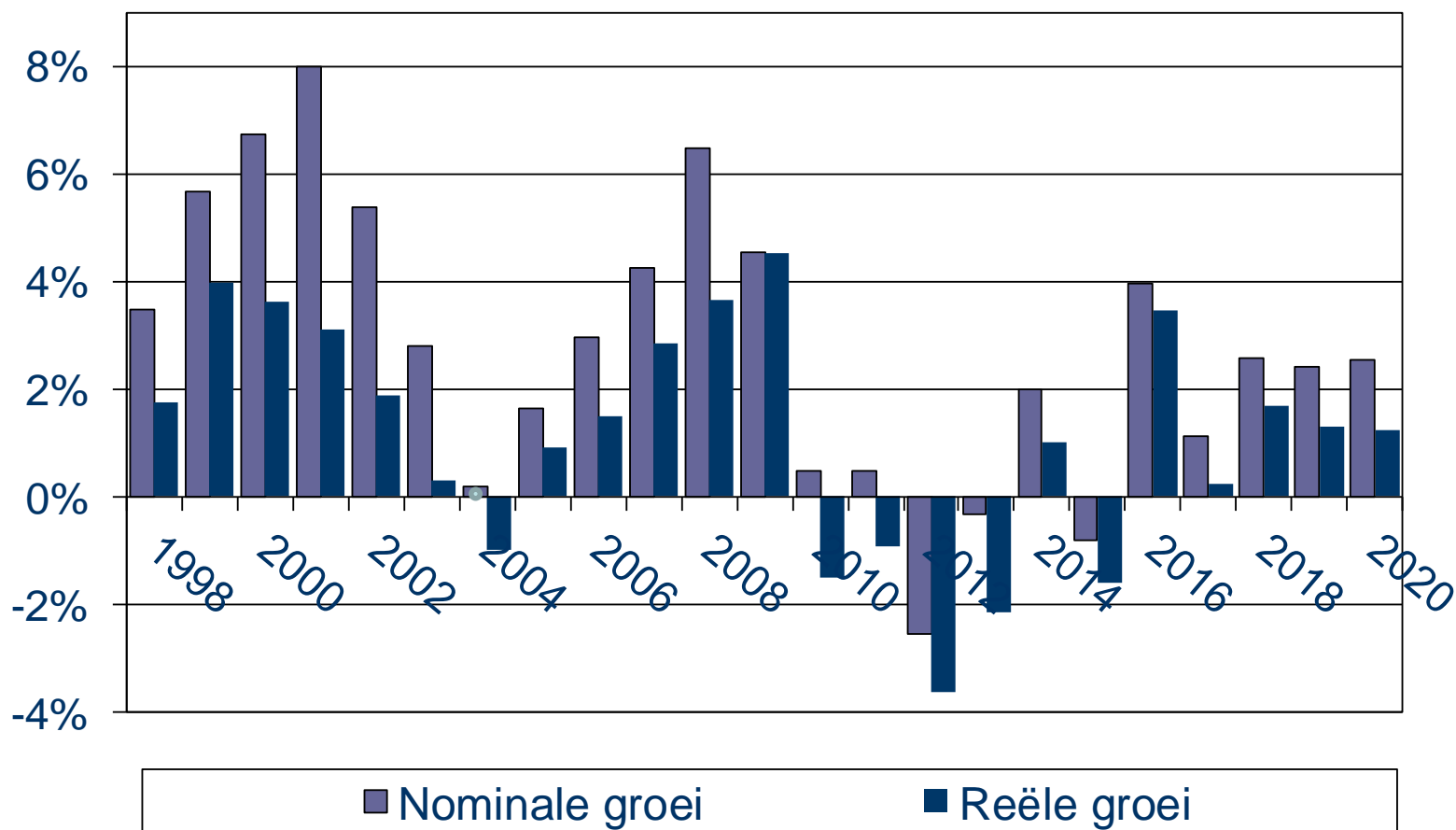
Wethouders: bezuinigingen zijn ‘te groot en onterecht’

Grievens en opvattingen van gemeenten

- Tussentijdse bijstellingen van accressen
- Kwaliteit verdeelmodellen in het algemeen
- Kortingen aan de achterdeur (bijv. onderwijs-huisvesting, opschalingskorting)
- Omvang en verdeling budgetten sociaal domein
- Geen eensluidende visie op uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied

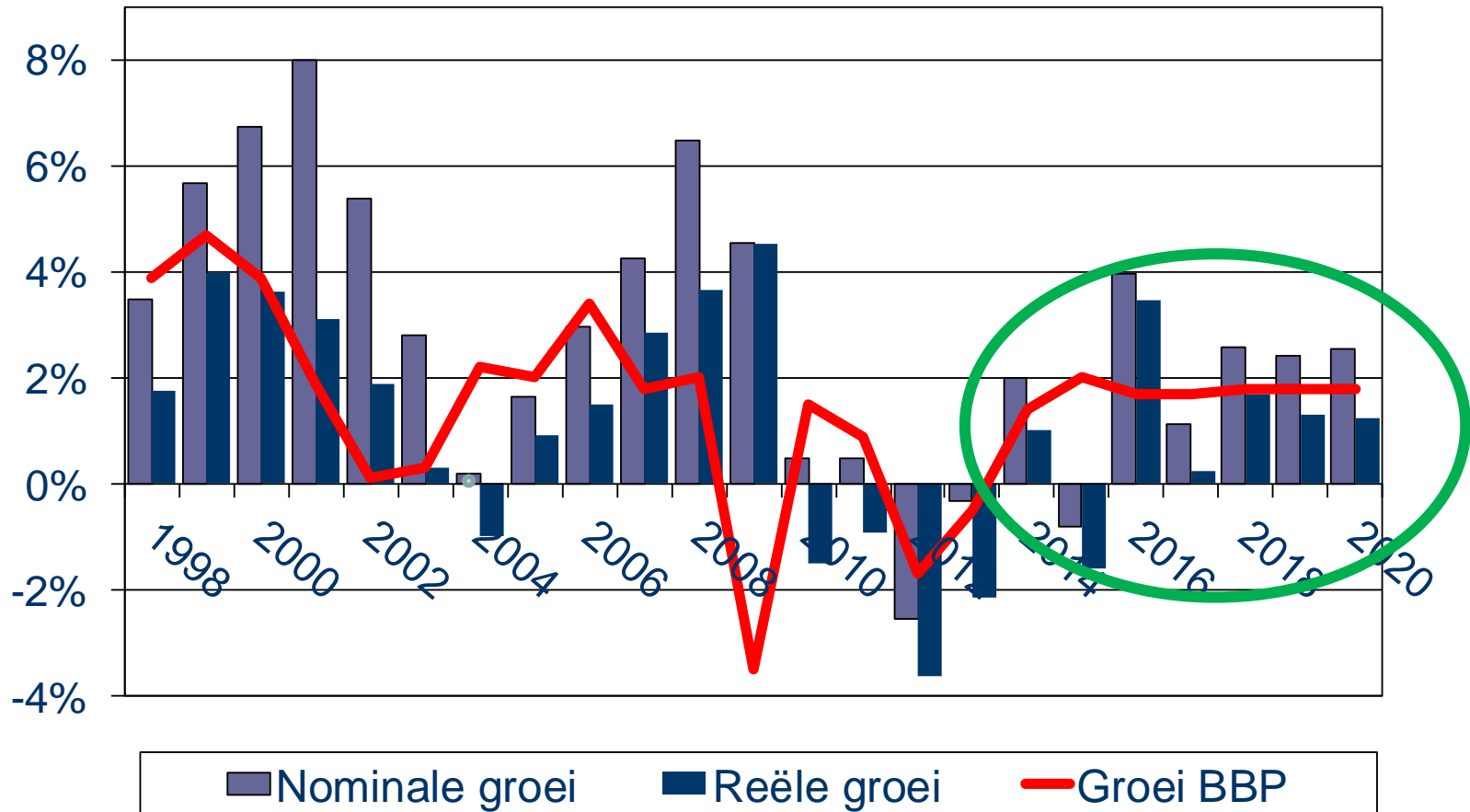
Ontwikkeling algemene uitkering

Relatie met economische groei

Ontwikkeling algemene uitkering

Relatie met economische groei

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Groei AU 2015-2020

Nominaal, groei van jaar tot jaar (in mln euro's)

GF-circulaire	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mei 2014	105	184	147	32	-	-
September 2014	20	290	153	74	262	-
Mei 2015	-200	637	-50	98	296	34
September 2015	-140	647	-33	230	282	324
Mei 2016	-90	530	70	206	250	363
September 2016	-	618	188	420	400	429

Oorzaken instabiliteit accressen

- Economische crisis/Europese regelgeving;
- Afrekenen op rekeningsbasis
- Niet-belastinginkomsten en correcties
- Begrotingsbeleid kabinet
- Smalle basis waarop accres wordt berekend

Hoe verder met de normering?

Overheersende opvatting: koppeling handhaven

- Via trap op, trap af” 2.0
- Koppeling aan totale rijksuitgaven

Verschillende smaken:

- Op begrotingsbasis (al of niet meerjarig)
- Bevroren
- Op rekeningsbasis

Bevriezen doe je zo

- *Optie 1*
Accres wordt vastgezet in het voorjaar (t-1) voor het komende jaar (t).
- *Optie 2*
Accres wordt vastgezet bij miljoenennota (t-1) voor het komende jaar (t).
- *Optie 3*
Accres wordt vastgezet in het voorjaar (t) voor het lopende jaar (t).

Kaders rijksbegroting

	2013	2014	2015	2016	2017	Groei
UITGAVEN- KADER	243,7	254,2	259,5	264,0	266,9	9,5%
RIJKS- BEGROTING	104,2	107,6	109,3	110,7	111,5	7,0%
SOCIALE ZEKERHEID	73,3	76,9	80,2	80,9	80,9	10,3%
ZORG	66,2	69,7	70,0	72,4	74,6	12,7%

Verdelen

Verdeelmaatstaven AU 2015

18 maatstaven groter dan 1%, samen 87%

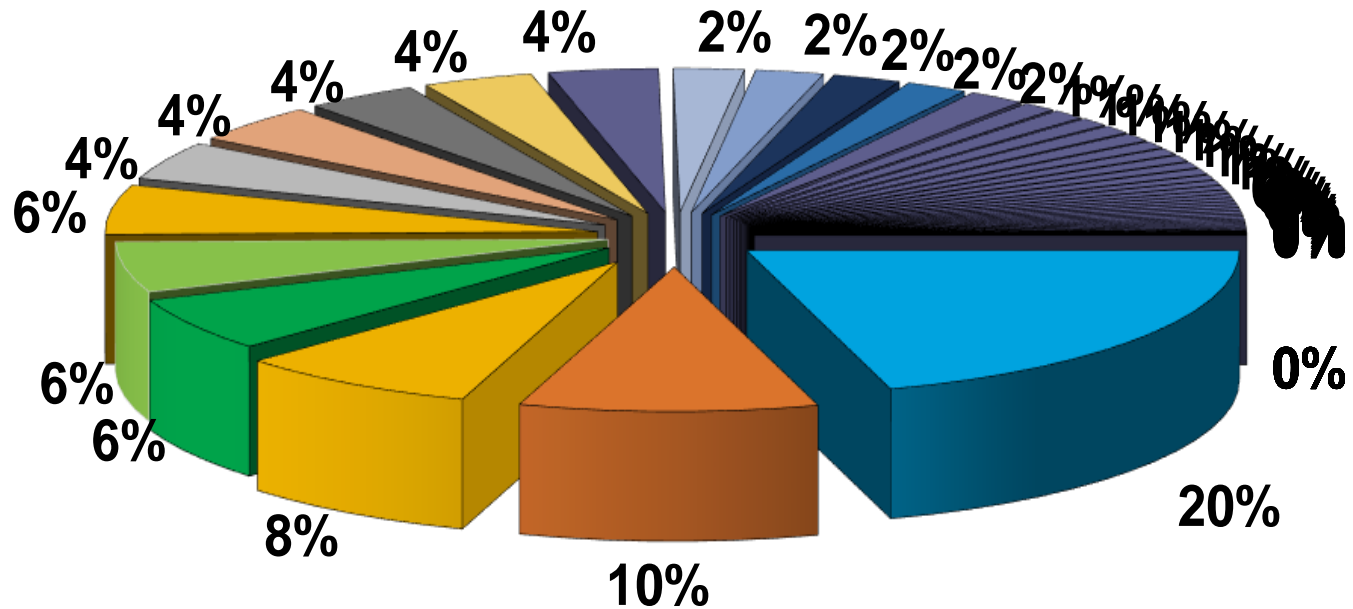
Maatstaf	%	Maatstaf	%
inwoners	20,3%	minderheden	3,6%
omgevingsadressendichtheid	9,8%	woonruimten	3,6%
inwoners_kl_20_jaar	7,9%	opp_beb_woonkern_x_bodemfactor	2,3%
huishoudens	6,0%	leerlingen_VO	2,2%
klantenpotentieel_lokaal	5,6%	klantenpotentieel_regionaal	2,2%
bijstandsontvangers	5,5%	inwoners_gr_64_jaar	2,0%
lage_inkomens_drempel	4,3%	lage_inkomens	1,9%
ABW_schaalvoordeel	4,3%	oppervlakte_land	1,1%
woonruimten_x_bodemfactor_woonkern	3,7%	uitkeringsontvangers	1,1%

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Uitgavenmaatstaven AU 2015

■ inwoners	■ omgevingsadressenrichtheid	■ inwoners_kl_20_jaar	■ huishoudens	■ klantenpotentieel_lokaal	■ bijstandsontvangers
■ age_inkomens_drempel	■ ABW_schaalvoordiel	■ woonruimten_x_bodemfactor_woonkern	■ minderheden	■ woonruimten	■ opp_beb_woonkern_x_bodemfactor
■ leefingen_VO	■ klantenpotentieel_regionaal	■ inwoners_gr_64_jaar	■ age_inkomens	■ oppervlakte_land	■ uitkeringsonvangers
■ eenouderhuishoudens	■ vast_bedrag_Amsterdam	■ vast_bedrag	■ opp_land_x_factor_bodem	■ leerlingen_VSO	■ bedrijfswaertijdingen
■ bevoord_oord_historische_kern	■ loeverlengte_x_factor_bodem_x_dichtheidsfactor	■ oppervlakte_bebouwing	■ vast_bedrag_Rotterdam	■ kerren_x_bodemfactor_bukengebied	■ vast_bedrag_Den_Haag
■ opp_beb_buitengebied_x_bodemfactor	■ bewoonde_oorden_1930	■ oad_drempel	■ minderheden_drempel	■ achterstandsheffingen_drempel	■ vast_bedrag_Utrecht
■ werren_met_500_adresen_of_meer	■ kerren	■ inwoners_75_85_jaar	■ historische_waterweg	■ ABW_schaaladeel	■ hist_kern_I_gr_64_ha
■ sv_a	■ loeverlengte_x_factor_bodem	■ sv_b	■ extra_groei_jongeren	■ oppervlakte_binnenwater	■ oppervlakte_buitenwater
■ extra_groei_leefingen_VO	■ krimp	■ hist_kern_II_kl_41_ha	■ vast_bedrag_Baarle_Nassau	■ hist_kern_I_gr_40_ha	■ inwoners_waardengemeenten_1
■ inwoners_waardengemeenten_2501	■ vast_bedrag_waardengemeenten	■ hist_kern_III_kl_41_ha		■ inwoners_waardengemeenten_7501	■ inwoners_waardengemeenten_1
■ hist_kern_IV_kl_41_ha	■ hist_kern_V_kl_41_ha	■ hist_kern_IV_kl_41_ha			■ hist_kern_II_kl_41_ha

Verdeelmaatstaven Wmo 2016

Objectieve verdeling voor alle gemeenten

Maatstaf	Mln €	%
Inwoners	164	8%
Inwoners 65+	99	5%
Eenpersoonshuishoudens	135	6%
Uitkeringsontv. -/- bijstandontvangers	229	11%
Uitkeringen Wajong	331	15%
Huish. laag inkomen boven drempel	561	26%
Medicijngebruik boven drempel	741	34%
Lokaal klantenpotentieel	184	9%
Kernen > 500 inwoners	8	0%
Omgevingsadressendichtheid	-304	- 14%
Totaal	2.148	100%

114%

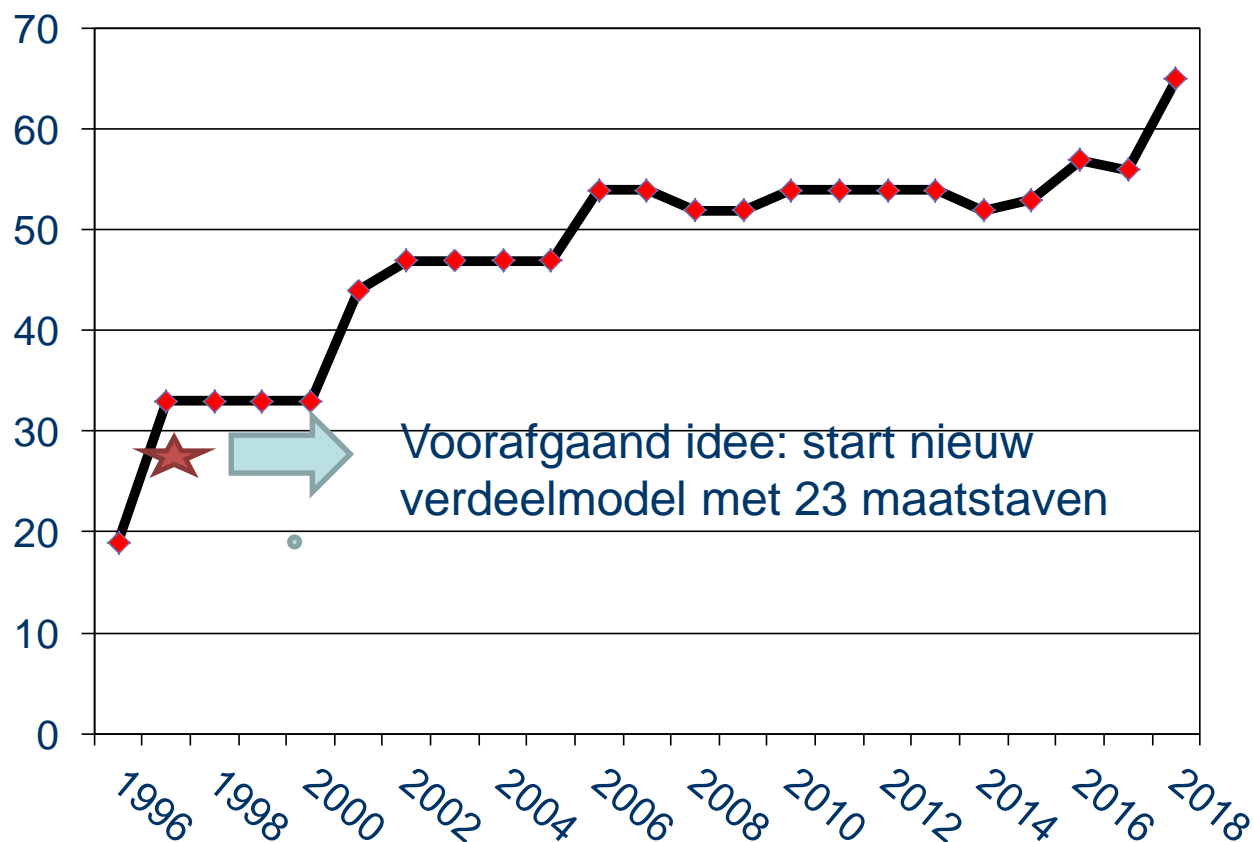
Verdeelmaatstaven Jeugd 2016

Objectieve verdeling voor alle gemeenten

Maatstaf	%
Inwoners < 18 jaar	46%
Eenoudergezinnen (EOG)	9%
EOG met 2 kinderen of meer	7%
EOG met bijstand	6%
Medicijngebruik ouders (x aantal jongeren)	14%
Gezinnen met armoederisico	3%
Uitkeringsontv. -/- bijstandontvangers	24
Leerlingen met laagopgeleide ouders	-11
Gem. gestand. inkomens per gemeente	*
Totaal	100%

* Wegingsfactor, die op de score van de maatstaven wordt losgelaten

Aantal verdeelmaatstaven algemene uitkering

Belastinggebied

Uitbreiding belastinggebied

- Er wordt al decennia over gesproken
- Technisch is het goed uitvoerbaar
- Vergeleken met het buitenland hebben gemeenten een miniem belastinggebied
- Maakt afwegen lusten en lasten mogelijk
- Tja.....
- Veel voordelen, maar willen we het eigenlijk wel?

Tot slot

Tot slot 1

- Googlen op deze zoektermen met aantallen hits:
 - ‘Gemeenten kunnen’ 168.000
 - ‘Gemeenten moeten’ 146.000
 - ‘Gemeenten willen’ 64.000
 - ‘Gemeenten mogen’ 38.000

Tot slot 2

- Googlen op deze zoektermen met aantallen hits:
 - ‘Gemeenten kunnen’ 168.000
 - ‘Gemeenten moeten’ 146.000
 - ‘Gemeenten willen’ 64.000
 - ‘Gemeenten mogen’ 38.000
- Samengevat:
 - gemeenten kunnen alles,
 - moeten heel veel,
 - willen een boel
 - en mogen bijna niets